

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTEI – 80

KONFERENCES REFERĀTU TĒZES

Rīga 1999

A.E.Zalsters

PIRMIE JŪRMALNIEKI – RP, RPI UN LU STUDENTI

Lielās franču revolūcijas (1789-1794) iespaidā arī latviešu un līvu apdzīvotajās teritorijās pastiprinājās ne tikai pilsonības, bet arī zemniecības prasība pēc reformām. Ap 19.gadsimta vidu veiktā zemes reforma deva tiesības arī zemniekiem iegūt zemi personīgi īpašumā un ar laiku dažiem zemnieku dēliem radās iespēja iegūt augstāko izglītību. Tā, piemēram, RP pastāvēšanas laikā (1862-1896) tajā mācījās tikai viens jūrmalnieks – Slokas pilsētas vācu bruņniecības pārstāvis Kārlis Cimmermanis (Carl Zimmermann, 1857-?, matr. Nr.922, 1875-1878), kas RP nebeidza. Tikai 1896.gadā RPI sāk studēt pirmais Jūrmalas zemniecības pārstāvis Alfreds Feizaks (1877-?, matr. Nr.5051, 1896-1898). Viņš studijas nebeidz, jo saslimst un mirst. Pirmais veiksmīgais RPI komerczinību nodaļas beidzējs ir Kaugurciema zemnieka dēls Jēkabs Šteinbriks (1876-?, matr. Nr.5761, 1898-1904).

Jūrmalai nozīmīgs bijis Kaugurciemā dzimušais Luiss Strazdiņš (1883-?, matr.Nr. 7177, 1903-1911), kurš Jūrmalai piesaistījis vairākus Latvijas valstij un zinātnēi nozīmīgus cilvēkus. Dēla studiju gados L.Strazdiņa vecāki dzīvojuši Bulduros. Institutā L.Strazdiņš iepazinies ar diviem Jelgavas Reālskolu beigušiem RPI studentiem – ar Aizputē dzimušo Arturu Tramdahu (1884-1970, matr.Nr.7189, 1903-1910) un viņa nodaļas un kursa biedru - Jaunjelgavā dzimušo Teodoru Hermanovski (1883-1964, matr. Nr.7001, 1903-1912). Abi iepriekšminētie ieguvuši inženiera celtnieka diplomu ar izcilību, bet L.Strazdiņš ieguvis otrās pakāpes komercijas kandidāta grādu. Luisa iespaidā jau studiju gados A.Tramdahs un T.Hermanovskis labi iepazīnušies ar Jūrmalu. Kopš 1920.gadiem A.Tramdahs dzīvojis savā īpašumā Bulduros, un arī T.Hermanovskis, sākot ar 1936.gadu, bieži uzturējies savas sievas īpašumā Mellužos. No 1918. līdz 1920.gadam T.Hermanovskis bijis Latvijas satiksmes un darba ministrs. Līdz pastāvīgam darbam specialitātē un zinātnē A.Tramdahs bijis ministra T.Hermanovska biedrs, bet kopš 1934.gada LU profesors.

Laika posmā no 1875. līdz 1907.gadam RP un RPI studējuši vairāk nekā 20 jūrmalnieki un no tiem 14 sekmīgi.

LU pirmais students no Jūrmalas bijis mellužnieks - nākamais dzejnieks Rihards-Vilhelms Rudzītis (1898-1960, matr. Nr.853, 1920-1931). Vispirms viņš beidzis vietējo skolu un studējis Tērbatas Universitātē filoloģiju (matr. Nr.27322,1916-1918). Pēc tam iestājies LU un ļoti sekmīgi beidzis filozofijas nodaļu ar filozofijas kandidāta grādu. Ievērojamais zinātnieks Heinrihs Skuja (kristīts Dubultos kā Heinrich Leonhard Skui; 1892-1972; LU matr. Nr.6813, 1922-1929) dzimis Majoros. Līdzko beidzis Majoru-Dubultu Labdarības biedrības skolas trešo klasi, viņš devies jūrnieka gaitās. Ceļojis un mācījies Iestājies LU Matemātikas un dabas zinību fakultātē un reizē strādājis Dabas zinību nodaļā kā palīgasistents. Tā sācies H.Skujas ceļš zinātnē.

Pirmā Jūrmalas studente LU bijusi Alvīne Tamoliņ-Švalbe (1905-?, matr. Nr.8458, 1924-1928). Viņa studējusi Matemātikas un dabas zinību fakultātē, bet pēc laulībām studijas pārtraukusi.

Laika posmā no 1920. līdz 1926.gadam LU studējuši 27 jūrmalnieki, no tiem 13 studijas beiguši labi un izcili.

Pēc manis izvēlētā izpētes posma jāmin zinātnieks Bruno Bērziņš (1909-1985) – zvejnieks un Jūrmalas zvejnieka dēls, kas mācībām pelnījis naudu, strādādams Dubultu zvejnieku kolektīvā. Arī LU (1928-1937) viņam, līdzekļus pelnot, nācies izlaist vienu otru semestri. Pēc studijām B.Bērziņš kļūst par LU hidrobioloģijas stacijas vadītāju, bet trimdā Zviedrijā izvirzās vadošo limnoloģijas (ezeru zinātnes) zinātnieku skaitā.

Izmantotie avoti.

1. LVVA. 7175.f., 1.apr., 1901. – 1914. lietas.
2. LVVA. 7427.f., 5.apr., 1. – 7. lietas.
3. LVVA. 235.f., 7.apr., 589.,591. lieta.
4. Šaurums G. Tērbatas Universitāte 1632 – 1932. Rīga, 1932.
5. Akadēmiskā Dzīve. – 28 – 1986. – Minneapolis, 1986. –109., 110.lpp.
6. Jūrmalas Pilsētas Būvvaldes Arhitektūras un Pieminēkļu aizsardzības nodaļas sniegtās ziņas.